

Keuzedeel mbo

Wijkgericht werken

Versie

Versie 2

Code

K1511

Ontwikkeld door: SWN, Contour de Twern, De Schoor, Deltion College, ROC Mondriaan, ROC van Amsterdam i.s.m. SBB

Penvoerder: Sectorkamer zorg, welzijn en sport

Gevalideerd door: Sectorkamer Zorg, Welzijn en Sport

Op: 27-05-2025

1. Algemene informatie

D1: Wijkgericht werken

Studielast

240

Beroepsvereisten

Nee

Certificaten

Ja

Onderwijsinstellingen kunnen, onder specifieke voorwaarden, in de derde leerweg een certificaatgerichte opleiding aanbieden voor een keuzedeel dat na 1 augustus 2020 is vastgesteld. Zie vragen 7 en 17 van de veelgestelde vragen veranderaanpak (<https://kwalificatiestructuur-mijn.s-bb.nl/vragen/verander>).

Scholingsbehoefte/landelijke herkenbaarheid

Als gevolg van een groeiende behoefte aan medewerkers die samen met bewoners en organisaties bijdragen aan leefbare en veerkrachtige wijken, hebben werkgevers vanuit de sectoren zorg en sociaal werk te maken met een tekort aan mbo-professionals met kennis en vaardigheden op het gebied van wijkgericht werken. Deze professionals moeten in staat zijn te werken mét de wijk, waarbij inwoners, vrijwilligers en andere professionals samenwerken en het potentieel van de wijk optimaal wordt benut. Dit leidt tot een duidelijke behoefte om medewerkers te scholen op wijkgericht werken. Tevens loopt het tekort aan medewerkers in deze sectoren de komende jaren fors op. Brancheorganisaties Sociaal Werk Nederland, VGN en Actiz herkennen deze scholingsbehoefte. Door het keuzedeel Wijkgericht werken in te zetten voor (bij)scholing van werkenden en werkzoekenden in diverse sectoren, kan in deze scholingsbehoefte worden voorzien.

Zelfstandige betekenis

Na het volgen van dit keuzedeel zijn medewerkers in de sectoren zorg en welzijn breder inzetbaar in hun werk en kunnen zij hun aanpak beter op partijen, vraagstukken en behoeften in de wijk afstemmen.

Doelgroep

Dit keuzedeel is bedoeld voor werkenden en zij-instromers in de sectoren zorg en welzijn die in hun eerder gevolgde opleiding en/of opgedane werkervaring geen specifieke vaardigheden voor wijkgericht werken hebben opgedaan.

Ingangsdatum certificaat

01-08-2025

Ontwikkeld voor kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Relevantie van het keuzedeel

Het keuzedeel Wijkgericht werken sluit aan bij een groeiende behoefte op de arbeidsmarkt aan mbo'ers die samen met bewoners en organisaties bijdragen aan leefbare en veerkrachtige wijken. In veel wijken spelen complexe en samenhangende vraagstukken zoals eenzaamheid, armoede, gezondheidsproblemen en overlast. Deze vraagstukken vragen om een integrale aanpak waarbij verschillende partijen samenwerken met als doel de leefbaarheid, sociale samenhang, gezondheid en/of zelf- en samenredzaamheid in een wijk te verbeteren. Wijkteams, (buurt)zorg, en andere (lokale) initiatieven tonen aan dat samenwerking in de wijk leidt tot betere ondersteuning en meer tevredenheid onder mensen in de wijk. Door het volgen van dit keuzedeel speelt de beginnend beroepsbeoefenaar in op actuele ontwikkelingen binnen zorg, welzijn en leefbaarheid en worden zij aantrekkelijker voor werkgevers zoals wijkteams, buurtzorgorganisaties, woningcorporaties en welzijnsinstellingen. Zij leren denken in bredere contexten dan alleen de individuele betrokkene, en ontwikkelen een proactieve houding die van grote waarde is in het werkveld en zijn daarmee beter voorbereid op functies waarin samenwerking, netwerkgericht werken en maatschappelijke betrokkenheid centraal staan.

Beschrijving van het keuzedeel

D1: Wijkgericht werken

In dit keuzedeel leert de beginnend beroepsbeoefenaar werken in en met de wijk. De beginnend beroepsbeoefenaar onderzoekt partijen, vraagstukken en behoeften in de wijk en vertaalt dit naar een wijkgerichte aanpak. De beginnend beroepsbeoefenaar voert deze aanpak in samenwerking met collega's, netwerkpartners/professionals, vrijwilligers en andere betrokkenen uit. Daarbij is die zich bewust van de eigen rol binnen het wijknetwerk en werkt verbindend, vraaggericht en aanvullend op het bestaande sociale netwerk.

Branchevereisten

Nee

Aard van keuzedeel

Verbredend

2. Uitwerking

D1-K1: Werkt wijkgericht

Complexiteit

De beginnend beroepsbeoefenaar krijgt te maken met situaties waarin meerdere factoren en betrokkenen een rol spelen. Zo kan die zowel op individueel als op wijkniveau te maken krijgen met sociale dilemma's (zoals uitsluiting of eenzaamheid) of vraagstukken op het gebied van leefbaarheid (zoals overlast of gevolgen van slechte huisvesting) of gezondheid (zoals ongezonde levensstijl of mentale problemen). Dit zijn vaak maatschappelijke, sociale en/of zorg gerelateerde vraagstukken die niet eenvoudig op te lossen zijn en om maatwerk en een integrale aanpak vragen. De beginnend beroepsbeoefenaar krijgt hierbij te maken met diverse partijen, zoals bewoners, (zorg)organisaties, gemeente, welzijnswerk, scholen, politie, woningcorporaties en vrijwilligers, elk met eigen doelen, taal en werkwijzen.

Het werk kent weinig routine en vereist daarom flexibiliteit, omgevingssensibiliteit en een 'antenne' om over domeinen heen te kunnen kijken en gemeenschappelijke opgaven in de wijk centraal te stellen. Wanneer signalen niet goed worden geïnterpreteerd of de afstemming met andere partijen niet goed verloopt, kan dit leiden tot miscommunicatie, vertraging of het minder effectief aanpakken van problemen. Om op een professionele manier wijkgericht te kunnen werken is het nodig dat de beginnend beroepsbeoefenaar beschikt over relevante (brede en specialistische) kennis en vaardigheden op dit gebied.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De beginnend beroepsbeoefenaar werkt zowel zelfstandig als samen met collega's, externe professionals en andere betrokkenen aan een integrale wijkaanpak. De beginnend beroepsbeoefenaar is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de eigen werkzaamheden en voor diens eigen aandeel in de samenwerking met anderen. Als de situatie daarom vraagt raadpleegt de beginnend beroepsbeoefenaar andere professionals. De beginnend beroepsbeoefenaar legt verantwoording af aan een leidinggevende.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- Heeft kennis van de functie en het belang van wijkgericht werken
- Heeft brede kennis van situaties en dilemma's op het gebied van leefbaarheid, sociale samenhang, gezondheid en/of zelfredzaamheid die zich kunnen voordoen in een wijk (zoals gebrek aan sociale cohesie, polarisatie, eenzaamheid, onveiligheid, verslaving, (psycho-)somatische problematiek, opvoedingsproblemen, schuldenproblematiek, werkloosheid en armoede)
- Heeft kennis van de sociale kaart
- Heeft brede kennis van de functie, de kracht en de potentie van informele netwerken in een wijk
- Heeft brede kennis van interventies (actiegerichte maatregelen) die ingezet kunnen worden in een wijk
- Heeft brede kennis van de meldcode
- Heeft brede kennis van de manier waarop zorg en ondersteuning in de wijk worden georganiseerd en gefinancierd
- Heeft specialistische kennis van de eigen positie, rol, taakstelling, verantwoordelijkheden en grenzen bij wijkgericht werken
- Heeft specialistische kennis van multidisciplinair en interpersoonlijk samenwerken in een wijk
- Heeft brede kennis van relevante wet- en regelgeving m.b.t. wijkgericht werken (zoals de omgevingswet, zvw, wmo, wlz, participatie-wet, jeugdwet, wet op privacy)
- Heeft specialistische kennis van veiligheidsregels m.b.t. een wijkbezoek
- Heeft kennis van de verschillende manieren waarop wijkgericht werken in de praktijk tot uiting komt

- Kan zich verdiepen en inleven in de leefwereld en situatie van anderen
- Kan observatietechnieken toepassen om signalen (in de wijk) te herkennen
- Kan communicatievaardigheden toepassen die passen bij wijkgericht werken
- Kan schakelen tussen verschillende situaties en doelgroepen in de wijk
- Kan samenwerkingsvaardigheden toepassen
- Kan schakelen tussen wisselende en/of onverwachte omstandigheden
- Kan kansen en risico's inschatten
- Kan veiligheidsregels en -richtlijnen toepassen tijdens het werken
- Kan omgaan met ethische dilemma's binnen wijkgericht werken
- Kan digitale hulpmiddelen/media gebruiken in een wijkgerichte aanpak
- Kan feedbackvaardigheden toepassen
- Kan schriftelijk en/of mondeling rapporteren
- Kan de betrouwbaarheid van informatiebronnen beoordelen
- Kan informatie uit verschillende bronnen combineren
- Kan verbanden leggen om conclusies te trekken

D1-K1: Werkt wijkgericht

- Kan informatie uit verschillende bronnen vergelijken

D1-K1-W1: Onderzoekt partijen, vraagstukken en behoeften in de wijk

Omschrijving

Om diensten op maat en in samenhang te organiseren, vormt de beginnend beroepsbeoefenaar een breed en onderbouwd beeld van de wijk waarin die of diens organisatie actief is. Hiervoor onderzoekt die welke partijen actief zijn, welke vraagstukken er spelen en welke behoeften er leven in de wijk. De beginnend beroepsbeoefenaar verzamelt informatie door relevante wijkgegevens op te zoeken, zoals demografische cijfers, voorzieningen. Hierbij maakt de beginnend beroepsbeoefenaar gebruik van bronnen zoals de sociale kaart, wijkrapportages en buurtmonitoren. Waar nodig observeert de beginnend beroepsbeoefenaar de wijk zelf om specifieke signalen en patronen te herkennen, bijvoorbeeld sociale interacties, fysieke kenmerken, informele ontmoetingsplekken en mogelijke kansen, risico's en/of knelpunten.

Om het beeld van de wijk verder te verdiepen, legt de beginnend beroepsbeoefenaar contact en gaat in gesprek met formele en informele netwerkpartners in de wijk, zoals zorg- en/of welzijnsorganisaties, bewoners, vrijwilligersinitiatieven en/of wijkplatforms. Op basis van alle verzamelde en geanalyseerde informatie stelt de beginnend beroepsbeoefenaar een overzicht op van de belangrijkste partijen, vraagstukken en behoeften in de wijk. Vervolgens bepaalt die wat de eigen rol, positie en toegevoegde waarde in de wijk kan zijn.

Resultaat

De beginnend beroepsbeoefenaar heeft een actueel beeld van partijen, vraagstukken en behoeften in de wijk en de eigen rol, positie en toegevoegde waarde daarbinnen in kaart gebracht.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- Gebruikt zorgvuldig bestaande bronnen en gegevens;
- Legt proactief contact met formele en informele kanalen in de wijk;
- Benadert betrokkenen op een open en professionele wijze;
- Stimuleert betrokkenen actief om over hun problemen en wensen te praten;
- Is zich bewust van de onderlinge samenhang van onderzoeksgegevens;
- Brengt alle gegevens overzichtelijk in kaart;
- Trekt logische conclusies over de eigen rol, positie en bijdrage in de wijk.

De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Formuleren en rapporteren, Analyseren, Onderzoeken

D1-K1-W2: Werkt verbindend in de wijk

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar werkt samen met collega's, netwerkpartners/ professionals, vrijwilligers, en andere betrokkenen in, met en voor de wijk, aan het versterken van de sociale basis. Denk hierbij aan het verbeteren van de leefbaarheid, het vergroten van de veiligheid en/of het bevorderen van cohesie. De beginnend beroepsbeoefenaar legt en versterkt verbindingen met zowel bewoners als organisaties in de wijk en bouwt zo aan relaties in de wijk. De beginnend beroepsbeoefenaar stemt werkzaamheden af, deelt kennis, bespreekt actuele vraagstukken en sociale dilemma's die in de wijk spelen en hoe je elkaar kunt versterken. Tijdens overleggen brengt de beginnend beroepsbeoefenaar diens eigen expertise in en bewaakt de eigen rol en taakstelling en maakt samenwerkingsafspraken. De beginnend beroepsbeoefenaar richt zich bij deze werkzaamheden vooral op de interactie en het versterken van onderlinge verbindingen.

Resultaat

Er is verbinding gemaakt met en tussen bewoners, organisaties, professionals en andere betrokkenen in de wijk met oog op een gezamenlijke aanpak van (een) wijkvraagstuk(ken).

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- Werkt professioneel samen binnen en/of buiten diens organisatie;

D1-K1-W2: Werkt verbindend in de wijk

- Communiceert op een professionele, onderhoudende manier met betrokkenen in de wijk;
- Staat open voor ideeën, meningen en feedback van anderen;
- Draagt eigen expertise op begrijpelijke wijze over aan anderen;
- Streeft doelbewust naar overeenstemming voor gezamenlijke afspraken;
- Bouwt actief aan de betekenisrelatie in de wijk;
- Komt afspraken zorgvuldig en tijdig na.

De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Relaties bouwen en netwerken, Vakdeskundigheid toepassen

D1-K1-W3: Past een wijkgerichte aanpak toe en evalueert deze

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar vertaalt inzichten uit het wijkonderzoek en mogelijke samenwerkingsafspraken naar een doelgerichte aanpak met concrete acties, passend bij de context waarin die werkt. Deze aanpak is gericht op het verbeteren van specifieke wijkaspecten, zoals het versterken van de sociale samenhang, het bevorderen van gezondheid, leefbaarheid of veiligheid of het vergroten van zelfredzaamheid. De beginnend beroepsbeoefenaar voert deze aanpak uit via bijvoorbeeld voorlichting, inloopsprekuren, ontmoetingsactiviteiten, opruim- en schoonmaakacties of buurtpreventie-activiteiten. De beginnend beroepsbeoefenaar evalueert het eigen functioneren in de wijk, samen met collega's en/of de leidinggevende/eindverantwoordelijke, maar ook met netwerkpartners en andere betrokkenen in de wijk. Daarbij reflecteert die op de effectiviteit van de uitvoering, de samenwerking met anderen, het nakomen van afspraken en het bewaken van de eigen grenzen. Op basis van deze reflectie noemt de beginnend beroepsbeoefenaar verbeterpunten voor het eigen handelen, maakt zo nodig afspraken en legt deze vast. De beginnend beroepsbeoefenaar richt zich bij deze werkzaamheden vooral op de praktische uitvoering en reflectieve verbetering van het eigen handelen binnen een wijkgerichte aanpak.

Resultaat

Er is een wijkgerichte aanpak toegepast en geëvalueerd, eventuele verbeterpunten voor het eigen handelen zijn geformuleerd en benodigde afspraken zijn gemaakt en vastgelegd.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- Toont professionaliteit in diens wijkgerichte aanpak;
- Toont flexibiliteit in de afstemming van diens aanpak met anderen;
- Zorgt voor een realistische en haalbare aanpak
- Bewaakt zorgvuldig de eigen grenzen;
- Verzamelt actief en doelgericht feedback over het eigen functioneren;
- Draagt actief en doelgericht verbeteringen voor de eigen werkwijzen aan;
- Legt afspraken indien nodig nauwkeurig vast.

De onderliggende competenties zijn: Vakdeskundigheid toepassen, Leren, Omgaan met verandering en aanpassen, Met druk en tegenslag omgaan